

ORSAM BÖLGESEL GELİŞMELER DEĞERLENDİRMESİ

No.51, EYLÜL 2016

KÜRDİSTAN YURTSEVERLER BİRLİĞİ'NİN (KYB) İÇ ÇATIŞMASINDA GÜÇ, PETROL VE İRAN'IN ROLÜ

Othman Ali

Prof. Dr. Othman Ali, Erbil Selahaddin Üniversitesi Modern Kürt Tarihi Bölümü'nde görev yapmaktadır. Lisans ve yüksek lisansını Guelph Üniversitesi ve Toronto Üniversitesi'nde tamamlamıştır. İngilizce, Arapça, Türkçe ve Kürtçe'yi ana dil seviyesinde okuyabilmekte, yazabilmekte ve konuşabilmektedir. Ayrıca Fransızca'yı, Farsça'yı ve Osmanlı Türkçesi'ni okuyabilmektedir. Othman Ali, Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nde misafir araştırmacı olarak bulunmaktadır.

Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimindeki (IKBY) ikinci en güçlü askeri ve siyasi taraf olan Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) son zamanlarda ciddi iç sarsıntılar yaşamaktadır. Siyasi gözlemciler bunun IKBY ve komşu ülkeler için ciddi sonuçlar doğurabileceğini düşünmektedir. Bu değerlendirmede krizin temeline inilecektir. IKBY'deki güç ve petrol mücadelesi ile İran'ın politika hamlelerinin KYB'nin bölünmesine neden olan temel faktörler olduğu varsayılmaktadır.

KYB, Irak eski Cumhurbaşkanı Celal Talabani tarafından 1975 yılında kurulmuş sosyal demokrat Kürt partisidir. Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokrat Partisinin (KDP) baş rakibidir ve savaşın içinde yetişmiş 40.000 civarı peşmerge savaşçısı bulunmaktadır. Ayrıca, Ortadoğu'daki en zengin siyasi partilerden biridir. Diğer solcu Kürt partiler gibi, KYB de iç bölünme gibi süregelen bir sorunla karşı karşıyadır. Talabani'nin baskın karakteri uzun süredir ciddi bölünme tehditlerinin önüne geçmiştir. Ancak, 2007 yılında, Talabani'nin yardımcısı Nevşirvan Mustafa ve diğer dört politbüro mensubu partinin ciddi oranda güç kaybettiği ve yolsuzluk batağında olduğu kanaatine varmıştır. O dönemde Celal Talabani Bağdat'taki göreviyle meşguldü. Mustafa KYB yönetiminde yer alan diğer isimlerin kabul etmeyeceği bir reform paketi öne sürmüştür.

Bu iç çatışma sonucunda Mustafa ve meslektaşları arasında ayrılık yaşanmış ve Goran/Değişim Hareketi kurulmuştur.

Talabani'nin uzun süren rahatsızlığından dolayı, KYB 2012 yılından beri aşılması zor iki sorunla karşı karşıya kalmıştır. İlk olarak Talabani'nin 41 yıldır sürdürdüğü KYB Genel Sekreterliği konumunun nasıl doldurulacağı akıllara gelirken ikinci sorun da siyasi meseleleri ve Talabani'nin gıyabında parti işlerinin yürütülmesi gibi önemli mevzularda Genel Kongrenin karar verebilmesi için dördüncü parti kongresinin nasıl yapılacağıdır” diyelim. Parti içindeki güç mücadelesi Ocak 2014'te ortaya çıkmaya başlamıştır. KYB Polit Bürosu kongrenin gerçekleştirilmesini şiddetle talep etmiştir ancak Taliban'ın eşi Hero Ahmed Talabani' kongrenin yapılmasını engellemeye karar vermiştir. Parti kongresinin ertelenmesi Dr. Berham Salih gibi

isimleri sınırlandırmakla birlikte şaşırtmış ve iç çatışmayı öyle bir noktaya taşımıştır ki Salih artık KYB Genel Sekreter Yardımcısı olarak görev yapmayacağını resmen açıklamıştır.² KYB içinde birbirine muhalif iki grup yer almaktadır: ilk güçlü grup Hero tarafından yönetilmekte olup polit büro üyelerinin çoğunluğu tarafından desteklenmektedir. Bu ilk grup mali kaynaklar ve KYB medya kuruluşlarını kontrol etmektedir. İkinci grup ise iki KYB Genel Sekreter Yardımcısı Kosrat Resul ve Berham Salih tarafından yönetilmektedir. Bu grup polit büro üyelerinin üçte birinin yanı sıra peşmerge ve partinin alt kadroları tarafından desteklenmektedir.

Hero, Bağdat'la aralarındaki sıkıntılı ilişkiler ve Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) ile devam eden mücadeleden dolayı durumun parti kongresi düzenlemeye elverişli olmadığını öne

sürmektedir. Resul ve Salih, Talabani ailesi ve destekçilerinin güç üzerindeki tekellerini devam ettirmek için zaman kazanmak amacıyla parti kongresini ertelediklerini iddia etmektedir.³ Talabani aile mensuplarının KYB kontrolündeki bölgelerde yer alan inşaat ve hizmet sanayisinde en büyük iş projelerine sahip olduğu IKBY'de herkesin bildiği bir gerçektir. Nokan Grup ve Asiacele GSM şirketi gibi bazı firmalar milyarlarca dolar yatırımı olan firmalardır.⁴ Ayrıca, Talabani'nin yeğeni Lahur Cengi Süleymaniye'deki güçlü terörle mücadele kuvvetinin başında yer almaktadır. Aynı zamanda muhalifleri Hero'yu ailesinin tanker filosunu kullanarak yasadışı yollardan İrana ham petrol ihraç etmekle suçlamıştır. Bu satışa ilişkin kazanç konusundaki belirsizlik halen devam etmektedir.⁵ Aynı zamanda, son zamanlarda parti ve güvenlik sorumlularının temizlenerek yerine kendisine sadık

KYB içinde birbirine muhalif iki grup yer almaktadır: ilk güçlü grup Hero tarafından yönetilmekte olup polit büro üyelerinin çoğunluğu tarafından desteklenmektedir. İkinci grup ise iki KYB Genel Sekreter Yardımcısı Kosrat Resul ve Berham Salih tarafından yönetilmektedir.

kişilerin getirilmesi için çaba harcamaktadır. Bu gelişmeler birçok bölgede pek çok ayrılığa neden olmuş ve bu duruma bir son vermek için Kosrat Resul'ü Ağustos ayı sonlarında yüzlerce peşmerge ile Süleymaniye'ye doğru harekete geçirmiştir.

1 Eylülde başka bir önemli gerginlik yaşanmıştır. Hero muhalifleri, parti içerisinde Hero yanlısı bloğun kendi lehine aldıkları kararlarla partiyi tekelleştirerek, partinin IKBY içerisindeki rolünü azalttığına yönelik bir açıklamada bulunmuştur. Açıklamada bu blok, yolsuzluk ve adam kayırmakla suçlanmıştır.

Ayrıca, parti genel kongresine kadar işleri yürütmek için bir “Karar Merkezi” oluşturulacağı duyurulmuştur.⁶ Polit Büro Başkanı Molla Bahtiyar ve diğerleri tarafından desteklenen Hero bir sonraki gün bir açıklamada bulunmuştur. Açıklamada, KYB'nin yönetmeliğine göre onaylanmayan bir organ veya kurul meşru değildir⁷ ifadesi yer almıştır.

Sonraki süreçte iki muhalif grup arasında karşılıklı atışmalar yaşanmıştır. Cengi Talabani, Resul ve Salih'i eylemlerinin kötü sonuçlara neden olacağı konusunda uyarmıştır. Cengi Talabani, 1 Eylül'de Rudaw TV'de

yaptığı açıklamada “Şakşakçılar sayesinde milletvekili oldular. Seçilmediklerine göre artık meşruyetlerinden söz edilemez.” demiştir. Bu açıklamayla Süleymaniye’de ortam gerilmiştir. Tüm taraflar kendi silahlı adamlarını hazırlamıştır. Bu gelişmeler Goran lideri Nevşirvan Mustafa, Amerikalı ve İranlıları muhalif kesimlere ortamı sakinleştirme çağrısında bulunmaya sevk etmiştir. Durum büyük ölçüde kontrol altına alınmış olsa da arabuluculuk girişimlerinden şimdiye kadar bir sonuç alınamamıştır. İran hemen Süleymaniye’deki Kudüs Gücü başı Kasım Süleymani’nin yardımcısı General Mesgarian öncülüğünde üst düzey bir arabulucu heyet göndermiştir. Heyet, KYB genel kongresine kadar Hero, Resul ve Salih’ten oluşan üç kişilik bir yönetimin kurulması talebinde bulunan bir uzlaşma formülü önermiştir. “Karar Merkezi” grubu buna karşı çıkmıştır.⁸ 14 Eylül’de IKBY’yi ziyaret eden ABD Dışişleri Bakan

Yardımcısı Antony Blinken karşıt grupların ortak bir heyet oluşturarak kendisiyle görüşmesini talep etmiştir, ancak bu talep reddedilmiştir. Bunun yerine kendisiyle ayrı ayrı görüşülmesi konusunda ısrarcı davranılmıştır. Bu Blinken için kabul edilebilir görülmemiş ve Blinken taraf tutmamak amacıyla iki karşıt grup üyeleriyle de görüşmeden ayrılmıştır.⁹

Krizin IKBY’deki Yansımaları

KYB’deki mevcut kriz, zaten dengesiz olan durumun daha da kötüleşmesi ve IKBY’deki siyasi dinamiklerde beklenmedik gelişmelerin görülmesinden kaynaklanmaktadır. KYB’deki işleyişe aşına olan gözlemciler IŞİD’le mücadele sürdükçe hiçbir tarafın önemli bir konum belirlemeye yanaşmayacağını düşünmektedir. Buna ek olarak, peşmerge güçleri tarafsız kalacaklarını zaten dile getirmiştir. Hero bloğu, muhaliflerin

Hero muhalifleri,parti içerisinde Hero yanlısı bloğun kendi lehine aldıkları kararlarla partiyi tekelleştirerek, partinin IKBY içerisindeki rolünü azalttığına yönelik bir açıklamada bulunmuştur.

Hero yönetimi ile mücadele etmek için önemli bir adım atamayacaklarına ve nihayetinde Hero'yu *fili* KYB lideri olarak göreceklerine inanmaktadır. Irak Parlamentosundaki KYB Grubu Başkanı Ala Talabani “Karar Merkezi”ni oluşturanların meşru olmadığını ve politbüro yönetimiyle mücadele etmek için ellerinden hemen hiçbir şey gelmeyeceğini belirtmektedir.¹⁰ Karar Merkezi üyesi Cemal Talabani ise Hero'nun KYB Genel Sekreteri gibi davranmaya devam edemeyeceğini, çünkü KYB tarafından Hero'ya böyle bir yetki vermediğini söylemiştir. Cemal Talabani, grubunun “karar

merciini tekelleştirenlerin elinden KYB'yi geri almak için askeri açıdan karşısına çıkmak dışında ne gerekiyorsa yapacağını” sözlerine eklemiştir.¹¹

Tüm uzlaşma çabalarının son zamanlarda başarısızlıkla sonuçlandığı düşünüldüğünde, iki kesimin de biraz zaman kazanmaya çalıştığını varsaymak yanlış olmayacaktır. Hero grubunun KYB organlarını tamamen kontrol altına alması için zamana ihtiyacı vardır. Bunu yapabilmesinin nedeni, takipçilerinin KYB mali kaynaklarını kontrol etmesidir ve Hero da IŞİD tehlikesi hala mevcutken İran ve ABD'nin Hero muhaliflerinin peşmergeyi

kendisine karşı kullanmasına izin vermeyeceğinin farkındadır.

Ancak “Karar Merkezi” çok sınırlı bir manevra kabiliyetine sahiptir. Yakın zamanda toplanmayacak olan genel kongreyi beklemeleri gerekmektedir. Çoğu yerel analistin tahmin ettiği en olası senaryo “Karar Merkezi”nin Hero muhalifleri ile yakın ilişkilere sahip Nevşirvan Barzani liderliğindeki Goran hareketine katılmasıdır. Berham Salih açıkça KYB’nin üç eğilim doğrultusunda ayrılmasını önermiştir: Goran, Karar Merkezi ve Hero grubu. Bu fikir Mustafa tarafından kabul edilse de Hero tarafından reddedilmiştir.¹² IŞİD’le mücadelenin sona ermesini beklemek gerekmektedir çünkü ne ABD ne de İran, IŞİD son bulmadan IKBY’de büyük bir çatlaşım oluşmasını kabul edemez. Karar Merkezinin bilirdisinde Goran ile hemen ve tamamen birleşmesi

gerektiği çağrısında bulunduğu ve yerel medyanın mevcut krizde Goran liderine toparlama noktası gibi bir rol verilebileceğini ima ettiğine dikkat edilmelidir.¹³ Resul ve Salih, Mesut Barzani’ye düşmanlık beslese de bir tür uzlaşmaya varmayı tercih etmekte ve Bağdat-İran ekseninden KYB’yi uzak tutmak istemektedirler. Söz konusu bildiride doğrudan Erbil suçlanmamıştır ve şunlar söylenmiştir: “Erbil’de hükümet, siyaset, petrolden elde edilen “kar” ve kararlardan yana bir tavır sergilenmektedir. Ancak Süleymaniye’ye geldiklerinde eleştirel ve tatmin olmamış bir yaklaşım benimsemektedirler.”¹⁴

Hero kampının KDP’nin krizin bu son döneminin kızıştırılmasında parmağı olduğuna inandığı görülmektedir. Hero’nun hükmettiği KYB medyası son zamanlarda Barzani’ye yönelik saldırılarını artırmıştır. 6 Eylülde Hero, Irak

Hero bloğu, muhaliflerin Hero yönetimi ile mücadele etmek için önemli bir adım atamayacaklarına ve nihayetinde Hero’yu fiili KYB lideri olarak göreceklarine inanmaktadır.

Başbakanı Haydar El-Abadi'ye bir mektup yazmış ve El-Abadi'yi Kerkük petrol sahalarından Erbil'e petrol geliri göndermeyi kesmeye çağırmıştır. Çünkü bu gelir "adil ve şeffaf olmayan bir yoldan" gönderilmektedir. Ayrıca, Hero yakın zamanda Kerkük'ten petrol ihracı yapılırken Barzani ile anlaşmalı hareket etmekle suçlanan KYB polit büro üyesi ve Kerkük Valisi Necmettin Kerim'e yönelik şiddetli saldırılarını da artırmıştır.¹⁵

Krizin Bölgesel Yansımaları

İran, KYB krizi öncesi ve kriz sırasında perde arkasında

önemli bir rol oynamıştır. İran'ın IKBY ile 400 km sınırı bulunmakta ve bölgenin istikrarının kendi güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olduğunu düşünmektedir. Tarih boyunca KYB İran'ın yakın müttefiki olmuştur. 1990'lar da yaşanan Kürt iç savaşı sırasında KDP Türkiye tarafından desteklenirken Tahran KYB'yi desteklemiştir. Erbil merkezli haber kanalları Rudaw ve K24, Hero'nun El-Abadi'den Kerkük petrolünün İran üzerinden satılmasını istediğini bildirmiştir. 19 Ağustosta Hero El-Abadi'ye Kerkük ve Şamşamal ham petrolünü tankerlerle KYB kontrolündeki bölgeler üzerinden İran'a gönderme

önerisinde bulunmuştur. Görünüşe göre el-Abadi de bu düşünceye sıcak bakmıştır.¹⁶ 30 Ağustosta yeni Irak Petrol Bakanı ve Erbil hükümeti IKBY'nin günde 100,000 varil Kerkük petrolünü Irak Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) ile Türkiye'deki Ceyhan limanına göndermesine izin veren bir anlaşma imzalamıştır. Geliri iki taraf arasında eşit şekilde paylaşılacaktır. Bu Hero'yu sınırlendirmiştir ve Hero 6 Eylül'de El-Abadi'ye bir mektup yazmıştır. Mektupta Kerkük insanlarına karşı adil davranmamak olarak ifade ettiği anlaşmayı protesto etmiş ve Erbil yönetimini petrol gelirinin dağılımında şeffaf davranmamakla suçlamıştır. El-Abadi'ye anlaşmayı iptal etmesi için bir hafta vermiş, aksi takdirde “anlaşmayı iptal etmek için başka yollara başvuracağını” söylemiştir.¹⁷ Bağdat hükümeti anlaşmanın uygulanmasını teknik sorunlar olduğu gerekçesiyle durdurmuştur.

(IKBY) Parlamentoda KYB üyesi ve Petrol ve Gaz Komitesi üyesi olan İsa Sabir Hero'nun mektubunun meşru nedenleri olduğunu iddia etmektedir. Petrol gelirinin IKBY'ye ödenmesi söz konusu olması durumunda IKBY'nin borçlarının en azından bir kısmını ödemiş olabileceğini de eklemiştir. Sabir “Hero'nun Bağdat'tan gelecek Kerkük petrol geliri ile maaşları zamanında ödeyebilmek gibi uygulanabilir çözümler aradığını çünkü IKBY'nin maaşları zamanında ödeyemediğini” öne sürmüştür.¹⁸ Erbil merkezli düşünce kuruluşu Ortadoğu Araştırma Enstitüsü Başkanı Dilaver Alaaddin boru hattı planı ile İran'ın Kürt iç siyasetindeki konumunun arasında açık bir bağlantı olduğunu düşünmektedir. “İran politikasının güçlü bir IKBY kurulmasını önlemek için KDP ve KYB arasında eşit bir güç dağılımı sağlamak olduğunun yıllardır bilindiğini” öne sürmüştür. Alaaddin, Türkiye'nin KDP

Berham Salih açıkça KYB'nin üç eğilim doğrultusunda ayrılmasını önermiştir: Goran, Karar Merkezi ve Hero grubu.

ile imzaladığı stratejik siyasi, ekonomik ve güvenlik anlaşmasına benzer şekilde, İran'ın da Yeşil Bölge (IKBY'deki KYB bölgesi) ile stratejik bir anlaşma sağlamaya çalıştığına inanmaktadır.¹⁹ Ayrıca, İran ve PKK'nın Kandil bölgesinden İran'a ihraç edilen petrole ilişkin tartışmalar yaşadığı da bildirilmektedir. Erbil merkezli BasNews'e göre, bu alanda belli bir ilerleme de kaydedilmiştir.²⁰ Bir kaynaktan BasNews'e ulaşılan bilgilere göre, KYB'de yaşanan bu anlaşmazlık İran'ın derin endişe duymasına neden olmuştur. İran KYB'deki uyuşmazlıkların Barzani'nin pozisyonunu güçlendireceğine ve Kürt bağımsızlığına ilişkin referanduma daha çok destek sağlanacağına inanmaktadır.²¹ Erbil'e giden İran heyeti "Karar Merkezi" üyelerine konularını gözden geçirmeleri ve değiştirmelerini söylemiştir. Heyet Başkanı "KYB'nin birlik ve

beraberliğinin kırmızı çizgileri olduğunu ve bunun ihlaline izin vermeyeceklerini" ifade etmiştir.²²

"Karar Merkezi"ndeki KYB liderleri, Hero Talabani'nin yönettiği ve kontrol ettiği İran'la tek taraflı stratejik işbirliğinin önüne geçmek istemektedir. İran aynı zamanda bu yeni kriz dönemini ABD yanlısı²³ olduğunu düşündüğü Salih'in KYB ve İran arasındaki stratejik ekonomik ve siyasi ilişkiyi bozma girişimi olarak algılamaktadır.

Türkiye'deki Yansımaları

KYB içinde yaşanan yeni kriz Türkiye'yi de birçok açıdan etkilemektedir. KYB ile İran arasında yapılan petrol anlaşması devam ederse Türkiye, IKBY petrol kanalı rolünde tekel olmaktan çıkacaktır. KYB içindeki yeni kriz Türk karar alıcılara KYB içindeki karşıt görüşlülerle bağlarını

sağlamlaştırma fırsatı sunmaktadır. Türkiye aynı zamanda IKBY liderlik krizindeki çıkmaza son vermek için Barzani'den Goran'a taviz vermesini talep edebilir. Bu durum Neçirvan Mustafa'nın KYB'de alternatif bir lider olarak konumunu güçlendirecektir. Salih ve pek çok KYB politbürosu mensubu Mustafa'nın yeni liderleri olmasına itiraz etmemektedir.

Mevcut krizden dolayı IKBY'de yaşanacak büyük bir karışıklık KYB ve özellikle Hero'nun grubu ile yakın ilişkilere sahip PKK tarafından kullanılacaktır. Yakın zamanda üst düzey bir PKK heyeti Süleymaniye'yi ziyaret etmiş ve Hero muhaliflerine KYB'yi bölmeye ve Hero'nun hakimiyetine karşı gelmeye yönelik bir

girişime karşı tepkisiz kalmayacaklarını söylemiştir. Aslında, kriz süresince PKK Kerkük, Germiyan ve Süleymaniye'de kuvvetlerini hazırda bulundurmıştır.²⁴ Bu nedenlerden dolayı IKBY'deki gelişmelerde kaldıraç gücünü artırmak için Türkiye'nin KDP ile daha da yakın işbirliği içinde olması gerekmektedir.

Özetle, KYB içinde baş gösteren yeni kriz büyük ölçüde yatırılırsa da, IKBY'deki istikrarı bozma ve komşu ülkeleri etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, kriz IKBY'nin dışına çıkacak ve IKBY'nin IŞİD'le mücadelesini kısmen sürdürdüğü bir dönemde ABD ve bölgedeki güçlerin dikkatini çekecek kadar geniş bir etki alanına sahiptir.

KAYNAKÇA

- 1 Hero, bir Kürt aydını ve 1950'lerde KDP politbüro başkanı olan İbrahim Ahmed'in kızıdır. Bağdat'ta psikoloji alanında lisans eğitimi almıştır. Hero, Talabani ile evlenerek 1975 yılı sonlarında Kürt devrimine katılmıştır.
- 2 Mufid Abdulla, "Has the Talabani family marginalized the PUK for a generation? (Talabani ailesi bir nesil için mi KYB'yi ötekileştirdi?)" , *KurdistanTribune*,kurdistantribune.com, 17 Mart 2014.
- 3 "Iraqi Kurdistan's PUK, from negotiation table to media war (Irak Kürdistan Bölgesindeki KYB, müzakere masasından medya savaşlarına)," eKurd, ekurd.net/mismas/articles/misc2014/2/state7745.htm, (11Şubat 2014).
- 4 "Tharwat Jelal al-Talabani bil Araqam," *Afkarhura*, https://www.afkarhura.com/index.php?option=com_content&view=article&id=3414:2011-12-24-11-51-18&catid=1:akbar&Itemid=21 (N.D)
- 5 "Nas Risalat Hero Talabani ila al-İbadi bi shan Naft Kerkuk," *Wukalalt Joonnub al Ikhbariya*, <http://al-janoob.org/2016/09/News/98822>, 7 Eylül 2016.
- 6 "Rift in PUK – new faction asserts control over party decisions (KYB'de bölünme – yeni kesim parti kararlarında kontrolü ele geçirdi)," *Rudaw.net*, rudaw.net/english/kurdistan/010920164, 2 Eylül 2016.
- 7 "PUK leadership issues counter declaration to opposing faction (KYB liderlik meseleleri muhalif kesime karşıt açıklamada bulundu) " , *Rudaw net*, <http://rudaw.net/mobile/english/kurdistan/020920165> (2 Eylül 2016).
- 8 "Wafid al-Jumhurya al- İslamiyah iraniya Yesel ila Irbil," *Rudaw net*, <http://rudaw.net/mobile/arabic/kurdistan/020920168>, 2 Eylül 2016.
- 9 "Qiyedi Bil-İttihad al-Watani al-kurdistani: Hero İbrahim Ahmad Telebte min al-Wafid al-Ameriki adem Liqa kosrat Rasul we Berham Saleh" ,<http://aliraqnet.net/archives/32471>, 20 Eylül 2016.
- 10 İbrahim Malazadeh, "Political accusations fly in Iraq's Kurdistan region (Irak Kürdistan Bölgesinde siyasi suçlamalar yağıyor)," *Al-Monitor* www.al-monitor.com/.../patriotic-union-of-kurdistan-iraq-s..., 14 Eylül 2016.
- 11 "Jamil Hawrami: Azmuna Talaeky Nawshirwan Mustafa du Bra Nakaynawa," *Rudaw net*, rudaw.net/sorani/interview/07092016.
- 12 Hemin Salih, "Dawa kerawa Yekiti See Arasteyi Sheri Hebet," *Basnews*, www.basnews.com/index.php/so/.../297807, 6 Eylül 2016.
- 13 "Hemin Salih, "Aya Hero İbrahim Ahmad dekawetewa Rawshakeyi Suha Arafatawa?" *Basnews*, <http://basnews.com/index.php/so/reports/300330>, 22 Eylül 2016.
- 14 Rift in PUK – new faction asserts control over party decisions (KYB'de bölünme – yeni kesim parti kararlarında kontrolü ele geçirdi)," *Rudaw.net*, rudaw.net/english/kurdistan/010920164, 2 Eylül 2016.
- 15 "Dahati nawti Kerkuk Keyshayyeki Dikeyi Naw Yeketiye," *Basnews*, <http://basnews.com/index.php/so/reports/300110>, 20 Eylül 2016.
- 16 "al-Iraq al-youm-al-İttihad al-Watani yemina quwat Dimoqrati al-Kurdistani min al-Temerkuz gharbi Kerkuk," *Iraq al-youm*, <http://24.com.eg/iraq-news/1677840.html>, 14 Eylül 2016.

- 17 Mustafa al-Ubaidi , “Inshiqaq Khateer fi Qiyadet al-Ittihad al-Watani al-Kurdistani fi shimal al-Iraq” www.alquds.co.uk/?p=591747, 3 Eylül 2016.
- 18 Tanya Goudsouzian , “Hero Ibrahim Ahmad , Smear campaign or political crisis? (Hero İbrahim Ahmed, karalama kampanyası mı, siyasi kriz mi?)” *Aljazeera*, www.aljazeera.com/.../hero-ibrahim-ahmad-smear-campaig, 13 Eylül 2016.
- 19 “Iraq’s Kurds and Iran mull strategic oil pipeline (Irak Kürtleri ve İran stratejik petrol boru hattını düşünüyor,” *The Arab Weekly* www.theArabweekly.com/.../Iraq's-Kurds-and-Iran-mull-str, 14 Ağustos 2016.
- 20 “PKK deyewet Nawti Binari Sandal be Iran be froushi,” *Basnews* <http://basnews.com/index.php/so/economy/kurdistan/300019>, 20 Eylül 2016.
- 21 Kemal Choumani, “Push for Kurdish independence divides Iraqi Kurds,” *Al-Monitor*, www.al-monitor.com/.../iraq-kurdistan-barzani-puk-divisio..., 28 Nisan 2014.
- 22 “Merkaz al-qara til Ittihad al-Watani al-Kurdistani: al-Wif al-Irani Ghadere sulaymaniyah Khali al-Wafa” <http://www.sotaliraq.com/newsitem.php?id=347696#ixzz4L1p5xqkS>
- 23 Peter W. Galbraith, *The End of Iraq: How American Incompetence Created a War without End* (New York: Simon & Schuster, 2006), sf.159.
- 24 “PKK bou Peshtiwani Bali Hero Ibarhim Ahmad Hiz Dekhata,” *Basnews*. <http://basnews.com/index.php/so/news/kurdistan/300010>, 20 Eylül 2016.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr